

Ob Titovem odgovoru

Ko smo takoj po De Gasperi-jevem govoru zapisali, da je potrebno, da vsi izjave italijanskega odgovornega pred- sednika vlade dobijo odgovor- jajoč in dostojen odgovor z ju- goslovanske uradne strani, smo bili globoko prepričani, da bo- mo lahko v najkrajšem času ta odgovor v resnici tudi sli- šali. Tuko se je tudi zgodilo. Odgovoril je sam predsednik jugoslovanske vlade maršal Jo- sip Broz - Tito. Odgovoril je tako, kot lahko beremo danes v našem listu.

Vse, kar lahko rečemo o tem odgovoru topografsko, maršala je to, da spodbuja tudi mi med- tiste jugoslovanske ljudi, ki bi De Gasperiju prav tako odgo- vorili — kot je poudaril maršal Tito sam.

Polag tega se nam zdi po- trebno poudariti, da tudi mi ob- žalujemo, da je prišlo do ti- stih interelacij, do tiste besne kampanje, katere žrtve naj bi bili v prvi vrsti mi tržaški Slo- venci. Se bolj pa obžalujemo, da se ta kampanja še vedno ni ustavila, da ta kampanja še vedno traja ter da postaja iz dneva v dan — če ne po svoji obširnosti pa vsaj po svoji vsebini — vedno bolj nesram- no vedno besnejša in vedno žalostnejša.

Italijanski tisk, ki ga je spravi- sam predsednik italijanske vlade, na tako drastičen način na laž, nikakor ne priznati, da je potvarjal dejstva, da si je izmišljajal... a tisk gre na- mešča tega v svoji kampanji dalje. Pa eni strani zato, da bi svojo neznanost samoto pri- krili, po drugi strani pa zato, da bi morala vendarle dal prišlo do- doseči nekaj več kot tisto me- hanično pomamljanje vsebine predsema o con B in nezado- voljujoč se s šovinističnim go- vorom De Gasperija, je začel temu zamerjati, da je cono B premalo omenil in težke do- dodke minimaliziral.

Med ta tisk spada predvsem tržaški tiskalni »Glasnik« iz Trieste, v katerem citamo u- stesno izjavo znamenitega istr- skega italijanskega šovinista Diega de Castra, ki poudarja, da je pri prvi vrsti tej kampanji glavna cona B, kjer je zatirane in kjer je zatirane, ki se go- dajo Italijanom v primeri s- pravici in zatiranju. Italij- janci v con B in zatiranju, v katerem sta si slo- ni muha, kajti če o- ev cono B služijo drogovci in obsevanje italijanske zastave, so drogovci v con B služili do- večer za obsevanje človeških bitij in zastave so se danes po- trebno porivilo našega italij- janstva. Zato De Castra upa, da se bo o tem govorilo v ri- mski poslanski zbornici, ki bo vladno odgovarjala na inter- pelacije poslancev kot je De Ga-

ODGOVOR PREDSEDNIKA VLADE FLR JUGOSLAVIJE MARŠALA JOSIPA BROZA TITA NA GOVOR PREDSEDNIKA ITALIJANSKE VLADE ALCIDA DE GASPERIJA

Nikdar ne bode dosegli tistega, kar hočejo doseči na škodo naših narodov! V tem ne bomo popuščali!

Od nas naj ne pričakujejo odstopanja od našega stališča; ne moremo soglašati z njimi, ko govorijo o našem ozemlju, najbolj čistem ozemlju našega slovenskega in hrvatskega naroda ter jugoslovanskih narodov sploh

(Od našega dopisnika)
BEOGRAD, 13. — V svojem govoru v Titogradu na pro- slavi desete obletnice ljudske vstaje v Crni gori je predse- dnik vlade FLRJ maršal Tito med drugim odgovoril tudi na- zadnji govor v rimskem senatu predsednika italijanske vlade Alcida De Gasperija. Maršal Tito je dejal:

«Mar je na naših mejah sta- nje boljše kot je bilo pred po- kusom ustvarjanja premirja na Koreji? Ni, ampak je še slabše. Vzemimo kot primer samo najnovejšo primere ubija- nja in ranitve naših granicar- jev, ugrabitve čuvarjev naših meja. Jaz ne bom sedaj apostrofiral, kdo je temu kriv, toda vzemite in pogledite, kaj dela sedaj italijanski tisk gle- de Trsta in Istre.

Vodi se besna kampanja, v kateri se odkrivajo načrti ita- lijanske fašistične reakcije, t.j. tistih, ki so nam prizidejali toliko slabega. De Gasperi je govoril v senatu, kjer so sena- torji predložili interelacije in vprašali, kaj je z njihovim ita- lijanskim Trstom in kaj to An- gleži in drugi mešajo z Jugo- slavijo, kateri hočejo prodati italijanski Trst. Oni prelivajo sedaj krokodilske solze in go- vorijo o potrebi revizije mi- rovnih pogodb ter omenjajo pri tem Istro in Pulo. Neki fa- šistični novinar Zingarelli je celo zajokal v nekem svojem članku, zakaj so Italijani pri- stili, da so se izselili iz Si- benika. Evo, kakšne namene imajo oni; evo, kakšni so.

A kdo stoji za vsem tem? Jaz mislim, da ni nobenemu izmed vas težko uganiti, kdo stoji za tem. Zedinili so se fa- šisti in kominformisti in ita- lijanska reakcija. Toda jaz mi- slim, da večina italijanske lu- dstva nima v tem nikakršne udeležbe, temveč da se tam samo razpihuje nemogoča kampanja, ki lahko dovede do tega, da vsi poskusji in vse žr- tve, ki smo jih storiili, da bi se odnosi popravili, ne dovedejo do dobrih rezultatov.

Oni pravijo, da hočejo ne sa- mo Trst, temveč tudi cono B, pa celo tudi Istro in Pulo! Jaz jim danes ne bom odgo- varjal z nikakršnimi novimi

prejel uraden odgovor gene- rala Nema Ila. Odgovor pravi: 1. nismo ustavili — prepričali- vaši skupini delegatov, da bi prišli na konferenco. Resnica je, da ni bil dosežen noben spo- razum glede navzočnosti novi- narjev, ki so prišli skupno s kolono vozil. Zato nam ni bilo mogoče dovoliti jim dostopa na področje sestanka. 2. Naše mnenje o vprašanju novinar- jev, da ne bi smela nobena o- oboj strani dovoliti navzočnosti predstavnikov tiska, do- kler se ne doseže sporazum o sedanjih razgovorih. Predlaga- mo nadaljevanje razgovorov ob 9. uri danes.

Pozneje so kitajski predstavi- niki podali sledečo ustno izja- vo: Zaradi težav pri vzevah in- ker helikopter ni danes prišel kakor običajno ob 6.30, je 9. ura, ki je v sporodici navede- na, potekla. Navodila imamo obvestiti vas, da se predlaga za sedajšnji dan nadaljevanje raz- govorov.

1. Ustvariti je treba popol- no nevtralnost vzdušje, prosto grozečo prisotnosti orožnih sil obeh strani. 2. Podane mo- rajo biti primerne komunika- cijske možnosti. 3. Obe dele- gaciji morata imeti popolno in enako svobodo izražati osebn- na svoji strani, vključno pred- stavnikov tiska.

Ridgway je dostavil, da za- hteva zagotovilo, da ne bo v območju 5 milj okoli mesta konferenčne nobene orožne osebe.

Dalje je Ridgway predlagal, naj se število obojestrane dele- gacije omeji na 150 osebe in da mora imeti vsaka delegaci- ja možnost proste izbire svoj- jih članov.

Da primer, da bi bili naspro- tni je mnenja, da v Kesongu potrebne omejitve, je Ridgway predložil, naj se se- dežne konference prestavi v kraj, kjer bo preskrbljeno za zahte- vana enostavna jamstva. Opo- zoril je, da je 30. junija predlo- žil, naj bodo razgovori v pre- mije na krovu danske bolni- ške ladje, kjer bi bilo poskrb- ljeno za popolno nevtralnost vzdušja, prosto vsake grozeče prisotnosti obojestranskih oro- žnih sil.

Nenaj glavni stan združene- nega poveljstva sporočil, da je prišlo iz ZDA. Tanjug je po- oblaščen to vest zanikati kot izmišljajno in tendenciozno. Ista vest je prišla s strani dopisni- ka »Daily News« iz Ankere, a prejel so jo tudi nekateri dru- gi listi ter ameriška radijska mreža ABC, Ankarški list »Eva- tan« se je že večkrat pokazal kot list, ki objavlja neresniče in v Jugoslaviji škodljive vesti.

General Koča Popovič je pri- šel v Beograd po dvomeseč- nem bivanju v ZDA, Angliji in Franciji, a z njim je prišel tu- di ambasador FLRJ v ZDA Vladimir Popović. Po prihodu je dejal, da za sedaj še ne mo- re ničesar povedati o svojem bivanju, toda da bo to stori- l, če neka dni.

Ob drugih prilikah pritožil, in sicer, da se bodo po odobritvi stališča in po njeni uveljavitvi še bolj hermetično zaprla vrata za dostop k običajnim službam mešancom slovenske narodno- sti, kot so bila že do sedaj zaprta.

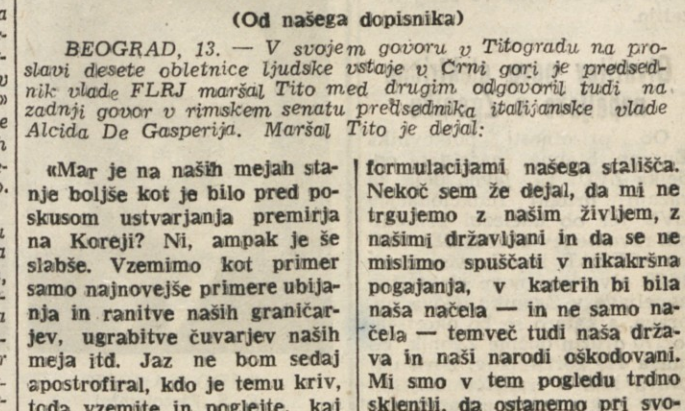
Glede sprejetov in napredo- vanja v karieri misli, da je potrebno ugotoviti, da sistem notranjih natečajev urejanje napredovanja, posebno glede napredovanja po primerjanju zaslug, povezanih s pripornos- mi o kvalifikaciji, omogoča krivice in favoriziranja, to tem bolj, ker se vprašanje prepu- šča praktično pristojnosti po- svetovalnih komisij, ki niso nadzorovane in se ne dajo nad- zorovati v katerih ni med drugim predvideno zastopstvo delavcev.

Odsev vsega, kar sem ome- nil, se lahko opazi pri enostav- nem čitanju poročila in prilog. Opa- za se težnja po splošnem favoriziranju višjih kategorij. Na nekatera vodilna mesta, ka- kor za ravnatelja knjigovod- stva, se onemogoča dostop knji- govodci.

Razen tega bi hotel vprašati, čemu niso bili delavci izenače- ni z dnarini s pravnega in go- spodarskega stališča, in čemu ni za vse občinske nameščen- predviden popoln razvoj des- tih doletnih 5 odst. povškov na osnovno plačo?

V predvideni ureditvi sta bili kategoriji dnarinarjev in de- lavcev najbolj zanemarjeni. Se posebno naj omenim število predvidenih mest za delavce, dodeljene javnim delom in mestni čistoti. O zadnjem vpra- šanju se je že razpravljalo na prejšnjih sejah s številnimi ar- gumenti. Že tedaj je bilo ob- ljubljeno, da bo to vprašanje dokončno rešeno z reformo sta- leža. Ne bi hotel ponavljati že znanih tozadebnih argumentov, sem pa mnenja, da znižanje števila pobiralcev od 177 na 60 temelj na popolnoma napačnih računih in da bi se moralo predvideno število zvi- šati vsaj na 90.

Niti ne vidim vzrokov za zni- žanje števila pometalcev od 218 na 214 klub postopnem pove- čanju zahtev, klub temu, da se je razvoj cest povečal in se je veča in da so številne ceste v predmestjih in v okoliskih va- seh zapuščene in brez pometal- sev. Zadnjikrat sem n. pr. ugo- tovil dejstvo, da so v Bazovici (Nadaljevanje na 2. strani)

MARŠAL TITO

ŠE NOBENEGA SPORAZUMA za nadaljevanje pogajanj

Ridgwayjevi pogoji - Britanska vlada se strinja z Ridgwayevim stališčem - Izjave zunanjega ministra Achesona

TOKIO, 13. — General Ridg- way je danes po radiu sporo- čil severnokorejskemu in kitaj- skemu vrhovnemu poveljstvu na Koreji, da so zastopniki enotnega poveljstva Združenih narodov na Koreji pripravili nadaljevalni prekinitve razgo- vora za premirje v dobri veri vsak čas, če dobijo zagotovilo, da bo nasprotna delegacija za premirje postopala v enakem duhu.

V svoji izjavi kritizira Ridg- way pomanjkanje volje do po- delovanja, ki so ga pokazali na- sprotniki v Kaosungu, čes da je bilo jasno od vsega začetka konference, da ni bilo za uspeh razprave o premirju ta- kogo potrebne enakosti obo- jestrane osebe.

Ridgway je navedel nasled- nje pogoje za nadaljevanje raz- govorov:

1. Ustvariti je treba popol- no nevtralnost vzdušje, prosto grozečo prisotnosti orožnih sil obeh strani. 2. Podane mo- rajo biti primerne komunika- cijske možnosti. 3. Obe dele- gaciji morata imeti popolno in enako svobodo izražati osebn- na svoji strani, vključno pred- stavnikov tiska.

Ridgway je dostavil, da za- hteva zagotovilo, da ne bo v območju 5 milj okoli mesta konferenčne nobene orožne osebe.

Dalje je Ridgway predlagal, naj se število obojestrane dele- gacije omeji na 150 osebe in da mora imeti vsaka delegaci- ja možnost proste izbire svoj- jih članov.

Da primer, da bi bili naspro- tni je mnenja, da v Kesongu potrebne omejitve, je Ridgway predložil, naj se se- dežne konference prestavi v kraj, kjer bo preskrbljeno za zahte- vana enostavna jamstva. Opo- zoril je, da je 30. junija predlo- žil, naj bodo razgovori v pre- mije na krovu danske bolni- ške ladje, kjer bi bilo poskrb- ljeno za popolno nevtralnost vzdušja, prosto vsake grozeče prisotnosti obojestranskih oro- žnih sil.

Nenaj glavni stan združene- nega poveljstva sporočil, da je prišlo iz ZDA. Tanjug je po- oblaščen to vest zanikati kot izmišljajno in tendenciozno. Ista vest je prišla s strani dopisni- ka »Daily News« iz Ankere, a prejel so jo tudi nekateri dru- gi listi ter ameriška radijska mreža ABC, Ankarški list »Eva- tan« se je že večkrat pokazal kot list, ki objavlja neresniče in v Jugoslaviji škodljive vesti.

General Koča Popovič je pri- šel v Beograd po dvomeseč- nem bivanju v ZDA, Angliji in Franciji, a z njim je prišel tu- di ambasador FLRJ v ZDA Vladimir Popović. Po prihodu je dejal, da za sedaj še ne mo- re ničesar povedati o svojem bivanju, toda da bo to stori- l, če neka dni.

Ob drugih prilikah pritožil, in sicer, da se bodo po odobritvi stališča in po njeni uveljavitvi še bolj hermetično zaprla vrata za dostop k običajnim službam mešancom slovenske narodno- sti, kot so bila že do sedaj zaprta.

Glede sprejetov in napredo- vanja v karieri misli, da je potrebno ugotoviti, da sistem notranjih natečajev urejanje napredovanja, posebno glede napredovanja po primerjanju zaslug, povezanih s pripornos- mi o kvalifikaciji, omogoča krivice in favoriziranja, to tem bolj, ker se vprašanje prepu- šča praktično pristojnosti po- svetovalnih komisij, ki niso nadzorovane in se ne dajo nad- zorovati v katerih ni med drugim predvideno zastopstvo delavcev.

Odsev vsega, kar sem ome- nil, se lahko opazi pri enostav- nem čitanju poročila in prilog. Opa- za se težnja po splošnem favoriziranju višjih kategorij. Na nekatera vodilna mesta, ka- kor za ravnatelja knjigovod- stva, se onemogoča dostop knji- govodci.

Razen tega bi hotel vprašati, čemu niso bili delavci izenače- ni z dnarini s pravnega in go- spodarskega stališča, in čemu ni za vse občinske nameščen- predviden popoln razvoj des- tih doletnih 5 odst. povškov na osnovno plačo?

V predvideni ureditvi sta bili kategoriji dnarinarjev in de- lavcev najbolj zanemarjeni. Se posebno naj omenim število predvidenih mest za delavce, dodeljene javnim delom in mestni čistoti. O zadnjem vpra- šanju se je že razpravljalo na prejšnjih sejah s številnimi ar- gumenti. Že tedaj je bilo ob- ljubljeno, da bo to vprašanje dokončno rešeno z reformo sta- leža. Ne bi hotel ponavljati že znanih tozadebnih argumentov, sem pa mnenja, da znižanje števila pobiralcev od 177 na 60 temelj na popolnoma napačnih računih in da bi se moralo predvideno število zvi- šati vsaj na 90.

Niti ne vidim vzrokov za zni- žanje števila pometalcev od 218 na 214 klub postopnem pove- čanju zahtev, klub temu, da se je razvoj cest povečal in se je veča in da so številne ceste v predmestjih in v okoliskih va- seh zapuščene in brez pometal- sev. Zadnjikrat sem n. pr. ugo- tovil dejstvo, da so v Bazovici (Nadaljevanje na 2. strani)

Zopet ugrabitev graničarja na jugo-bolgarski meji

Ugrabljen je Dragan Džapolič pri Zaječaru - Doktor Aleš Bebler izročil Trygve Lieu noto vlade FLRJ römunski vladi

BEOGRAD, 13. — Na jugo- slovanske bolgarske meji se je dogodil enak dogodek kot pred enim mesecem. Ugrabljeni so namreč novega jugoslovanskega graničarja. Ugrabitve so iz- vršili 12. julija in to pot je bil žrtev bolgarskih vojakov Dragan Džapolič, rojen 1929 leta, ki ima čin mlajšega vodnika. Ugrabitve se je dogodila v bli- žini Zaječarja. Na kraju ugrab- ljenja so našli sledove borbe in avtomatsko puško jugoslo- vanskega graničarja, v kateri je ostala kroglica. Na istem me- stu so našli tudi odtrgano eno- tno blizu na obojnični črti. Ne- go drugo epoleto in kapo. Ju- goslovanska komisija, ki je pri- šla takoj na mesto ugrabitve, je našla tam šaržer z osmili na- boji ruskega porokla in štiri nabojne razmetarje po zemlji.

Ta najnovejša ugrabitev, za- radi katere bo zunanje minist- rstvo FLRJ podvelo pri bolgar- ski vladi potrebne korake, je potekala izjavo graničarja Os- mana Kapića, ki je po uspe- lem begu iz Bolgarije povedal, da je bil ugrabitve povzročil težke obiti bolgarskim vojakom iz dramatične zgodbi- ke s svojega dvatedenkega pri- stajnega bivanja v Bolgariji.

Vlada FLRJ je dala nalogo svojemu delegatu pri OZN dr. Alešu Beblerju, naj generalne- ma sekretarju OZN Trygve Lieu izjavi noto, ki je v vla- dno kancelo poslala römunski vla- di konec preteklega meseca protest proti množični ugrabitvi in zatiranju pri- padnikov jugoslovanske manj- sine v Rominiji.

Jugoslovanska vlada je to stori- la na podlagi resolucije od 3. novembra 1950 sprejete na skupščini OZN, v kateri so ju- goslovanski narodi obdoli kršitve mi- rovnih pogodb s stra- ni Madžarske in prav tako tudi resolucijo o kršitvi čisti- telni osnovnih ljudskih pravic in svobod v teh državah in po- pozvali so državčlanice, da

Povratak gen. Popoviča

Tanjug demantira vest o posiljanju ameriškega jekla iz FLRJ v SZ

BEOGRAD, 13. — »Tanjug« je zanikal pisanje turskega li- sta »EVATAN«, ki izhaja v An- karti in ki je objavil vest, da je iz Jugoslavije preko Romu- nije poslano v Sovjetsko zvezo 175 ton specialnega jekla, ki je jim pošiljajo informacije o na- daljnih kšitvah mirovnih po- godb.

Tanjug demantira vest o posil- janju ameriškega jekla iz FLRJ v SZ. Tanjug je zanikal pisanje turskega li- sta »EVATAN«, ki izhaja v An- karti in ki je objavil vest, da je iz Jugoslavije preko Romu- nije poslano v Sovjetsko zvezo 175 ton specialnega jekla, ki je jim pošiljajo informacije o na- daljnih kšitvah mirovnih po- godb.

GOVOR TOV. DR. DEKLEVE NA VČERAŠNJI SEJI OBČINSKEGA SVETA

Imamo pravico uporabljati slovenščino pri odnosih z občinsko upravo!

Na sinočnji seji tržaškega občinskega sveta je imel tov. dr. Dekleva, svetovalec Slovenskega ljud- ske fronte v razpravi o spremembi stališča občinskih namestencev naslednji govor:

Z zakonsko določbo od leta 1926, ki določa blokado občin- skega stališča, se je ustvaril nevzdržen položaj za osebe in v izključno škodo občinske u- prave. Pravilno je torej, da se končno začne odpravljati te škodljive posledice in da se uvede reforma stališča, ki naj te- ži po dveh temeljnih smotih, in sicer: v prvi vrsti dati osebi primerno zadostitev in pravil- no urediti njihovega pravnog- gospodarskega položaja, vstavei obnovitev in priznanje starostne dobe za nestalne nameščenec- e od leta 1926 do 1944 za vse u- činke, in v drugi vrsti preuči dej- stveno obično v skladu z njenimi funkcijskimi potrebami.

Pomisleki angleškega tiska o mirovni pogodbi z Japonsko

Filipini zavračajo načrt pogodbe - Težave zaradi francoskih ugovorov

LONDON, 13. — Londonski tisk danes obirno piše o mi- rovni pogodbi z Japonsko in izraža proti njej številne po- misleke. »Times« piše, da je ta pogodba samo eden od treh stebrov, na katerih bo morala stonati mednarodna varnost na Tihem oceanu. Druga dva ste- broma bosta pogodba o vzajemni pomoči in obrambi med ZDA, Avstralijo in Novo Zelandijo ter sporazum, ki bo sklenjen med ZDA in Japonsko o biva- nju ameriških čet. Z druge strani je »Times« mnenja, da je načrt pogodbe tako velikodu- šen, da postane lahko nevaren, in tem bolj, ker se pravi obraz

Japonske se ne pozna. »Daily Worker« trdi, da je pogodba uvod napada na Ki- tajsko. »Financial Times« pa je mnenja, da je pogodba, ki da- je Japonski obirno svobodo, je- janskih pogojev azijske strate- gije. Po mnenju lista pa bo ta načrt podvržen še številnim spremembam, ki jih zahtevajo države, ki so sodelovale v voj- ni proti japonski podpis.

Vprašanje udeležbe indokita- jskih držav Vietnam, Kambodže in Laos pri podpisu japonske mirovne pogodbe postavlja res- no oviro za sklenitev te pogoda- le. Francija je uradno izjavila, da ji je na tem, da se tudi omenjene države udeležijo. To- da javljajo, da so nekatere azijs- ke države, ki niso priznale omenjenih treh držav, nasprotno- mnenja in bi lahko odklo- nile podpis pogodbe, če bi bile omenjene tri indokitajske dr- žave povabljene k podpisu.

ZDA ne nasprotujejo udelež- bi omenjenih držav, želijo pa tudi, da čim večje število azijs- kih držav pogodb podpisje. Opozorili se sedaj sprašuje- jo, kako bodo ZDA pomirile Francijo v primeru, da zavza- me večje število azijskih držav negativno stališče. Vsekakor ne bodo vabil za mirovno konfe- renci poslali, dokler ne bo to vprašanje rešeno.

Tudi predstavnik filipinskega predsednika Quirina je spo- ročil, da je pristojni odbor soglasno zavrnil načrt mirovne pogodbe.

Spor zaradi Sueza v terek pred VS

NEW YORK, 13. — Izraelska vlada je danes izročila Var- nostnemu svetu spomenico, v kateri pravi, da bo mir na Srednjem vzhodu v nevarnosti, dokler bodo dovoljevali v Egi- ptu trditi, da je še vedno ura- dno v vojnem stanju z Izraelom. Izrael je zahteval, naj Varnost- ni svet razpravlja o vprašanju

GUATEMALA CITY, 13. — Pri- vaterajšnih incidentih so bili tri- je mrtvi in 57 ranjenih. Vlada je odredila obsešno stanje. V mestu vlada zopet mir in trgovine so odprte.

WASHINGTON, 13. — Republi- kanski senator Henry Cabot Lodge je zahteval pred senatno ko- misijo za nakazila, da bi pove- čali ameriške letalske sile na 150 milijard dolarjev. Izjavil je, da morajo imeti ZDA najmoč- nejše letalstvo na svetu.

TRŽAŠKI DNEVNIK

S SEJE OBČINSKEGA SVETA

SVETOVALCI, ITALIJSKE "VEČINE" se poslužujejo prav vsega za svojo šovinistično propagando

(Nadaljevanje s 1. strani)

stanovanja večkrat poplavljeni, ker kanalizacija ne deluje. S povečanjem cestne površine je tudi povečala potreba po delovni sili v drugih s tem povezanih panogah, kakor n. pr. pri nasadih, kanalizaciji itd. Pri pomlinjanju se, da je v občinskem svetu upravnih svetov pritožba nad slabim stanjem občinskih stavb. Iz teh vzrokov bi se moralo povečati število delavcev dodeljenih javnim delom.

Kakor rečeno, daje pravilno široko možnost krivic in nastaja v bistvu nevarnost, da se iz občine ustvari zaprt sistem, ne vedno dostopen po zaslugah, pač pa po favoriziranju oseb ali strank. Zaradi tega ne morem v glavnem biti zadovoljen z načrtom o reformi občinskega sveta, in to tem bolj, ker — kakor sem že do začetka omenil — nisem imel kot svetovalec možnosti pogledati se na to vprašanje, ki se je o njem razpravljalo v zaprtem odobornem ambientu.

Sedaj pa drugo vprašanje: ali bo novi svet ustrezal funkcijam potrebam občine? Prebivalstvo bo imelo vsa pravica prebivalstva od novega res nezmerno občinskega sveta mnogo bolj popolno službo, kakršna je bila do sedaj. Ne bi se smelo zgoditi — toliko da navedem kak primer — da bo moral kdo za kateri koli dokument čakati pet dni, razen če ne plača srednjeveške pristojbine za nujnost; ali pa čakati nekaj mesecev dovoljenja za zidanje navadnega zidu za ograjo ali pa navadno preureditve kake stavbe; ali čakati tedne in mesece rešitve najbolj osnovnih zadev. Trst prikaži od svoje občine delovanje, ki naj bo primerno mestu, kakršno je Trst. Zaradi tega mora vprašanje izbire osebja temeljiti predvsem na osebnih kakovostih. Upravni aparat ne sme po, statiti smotno samemu sebi, pač pa mora biti v službi javnosti in ne nasprotno, kakor na žalost mora večkrat ugotoviti, kdor pride v stik z občinskimi uradi.

Omenim naj še programe za izpitne za uradniške natečaje. Ne manjka argumentov za izpit, ki nimajo nič opraviti z uredbo našega področja. Primer: poglavar države, parlament, prefekt, naborne liste. Sprašujem se, čemu ne bi uvedli pri izpitu nekaj pojmov o začasnem in stalnem statusu STO in o sedanjih ureditvah? Ali je mogoče, da občinski uradi ignorirajo sedanjost pravno stvarnost? In končno še vedno o programih za natečaje: uvedba naj ne pomeni prenehanja poznanja slovenskega jezika: gre za vprašanje, ki ga ne treba prejeti ali slej rešiti, kar bi dopustno, da se v občini, kjer je znatno število Slovencev, tem odredka pravica, poslušati se svojega materinje jezika pri odnosih z občinsko upravo. Za tiste, ki se nazivajo demokrate, je to najboljša prilika, da to dokažejo s podporo svojega predloga, ki ne škodi nikomur, nikogar in ni nikoli izredno noben vsem bremen, kar preprosto služi kot pretežna lažna demokracija.

Velika vročina, ki jo moramo na žalost v zadnjih dneh prenašati, vpliva tudi na potek občinskih sej, katere postajajo vedno bolj mirne, brez vsakršnih razburjenj in brez dolgih polemik. Prav gotovo pa ni vročina vzrok, da se pričenejo vse seje z veliko zamudo, ki je postala tako že stalni pojav.

Tudi na občinskih sejah, ki so priklapljeni se nekateri zamudniki, preden so lahko otvorili sejo z legalnim številom navzočih. Na dnevnem redu so bila npr. vprašanja raznih svetovalcev ter nato odgovori nekaterih odbornikov. Na vprašanja, ki jih je na zadnji občinski seji postavil svetovalec Brocchi glede podjetja ACEGAT, je večkrat odgovoril Bonetti, ki je pobliž katere njegove trditve, da podal nekaj točnih podatkov o nakupu novih avtobusov, ki bodo vozili na nekaterih novih avtobusnih progah. Prav tako Brocchi je odgovoril tudi odborniku Venier, ki je izjavil, da bi mu bilo nemogoče dati podatke o izidu ankete, ki je imela namen preučiti stanje raznih slojev na našem ozemlju, ki so zato, ker bo to za občino uradno izdal sam v kratkem vse zaželeno podatke in pojasnila.

Zopet Brocchi je postavil še nekaj vprašanj v zvezi z dolebo, ki je je občinski svet že odobril glede izplačila nočnih doklad upravnih policij za nočno službo ter v zvezi z izjavo odbornika Bonettija, ki trdi, da niso bili v podjetje ACEGAT sprejeti samo uslužbenici pripadniki ene politične stranke. Glede poslednjega je zahteval, da se sestavi posebna komisija, ki bi preučila ali je ta trditev resnična, toda proti temu je z vsvo odločitvijo nastopil sam župan, kar pomeni, da je predlog vendarle v živo zadel.

Odbornik Geppi je odgovoril tudi svetovalcu Galopinu glede vprašanja, ki ga je ta postavil v zvezi z obvezno prodajo kruha po 88 lir za kg. Po udaril je, da je ukrep o obvezni prodaji cenejšega kruha še vedno v veljavi ter je opozoril vse tiste, ki bi vedeli, da se kdo izmed pekov tega ne drži.

da obvestijo o tem upravnico policijo.

Svetovalec Agnello je postavil vprašanje glede ustanovitve občinske avtobusne proge, ki bi vezala Barkovlje z Griljanom, katere ureditve pa ovira Zaveznika vojska uprava, ki neče dati svojega privoljenja.

Ker je po njegovem ta proga izredne važnosti za razvoj turizma, je predlagal naj bi občinski svet odobril sklep, da se ponovno intervencija pri vojski upravi, da spremeni svoje dosedanje stališče do tega vprašanja.

K besedi sta se oglašila še svetovalec Giampiccoli, ki je naglasil, da bi bilo treba zmanjšati brzino avtobusov, kadar vozijo po Ulici del Veltro, ki je zelo ozka ter zato nevarna, ter svetovalec Morelli, ki je predlagal, da bi bila v lokalnih časopisih ustanovljena posebna rubrika, v kateri bi vodstvo ACEGAT odgovarjalo na razne pritožbe in vprašanja tržaških prebivalcev.

Po prečitanih nekaterih dolobch so presli končno na diskusijo o načrtu za preureditev stala občinskih uslužbencev, h kateri se je prvi zasil predstavitelj ljudske fronte tov. Dekleva, katerega govor prinašamo v celoti na drugem mestu. Omeniti moramo, da so nekateri navzoči svetovalci in odborniki sprejeli njegov govor z že znanimi kliči «Kaj pa cona Ba, na kar jim je tov. Dekleva odgovoril: «Nikar ne zavijate stvari, sedaj je govora o cona A, ne pa o cona B».

Na njem je govoril svetovalec Giampiccoli, ki je med drugim tudi podaril potrebo, da se namesti v občinskih uradih slovensko uradniščvo, kar je zahteval v svojem govoru že tov. Dekleva. Zaustravljen se je tudi pri dejstvu, da predvideva nov načrt o stala občinskih uslužbenecv tudi pole za vojski nabor. Ker ne razpolaga naše ozemlje s svojimi javnostjo, da je dejstvo, da so tudi te pole predvidene, zelo začudilo. No, nekaj minut zatem je policija

pa mu je odbornik Bonetti takoj pojasnil, da bodo pat služile, ko se vrne v Trst Italija. Ti italijanski šovinisti pa res mislijo na vse...

V obrambo interesov občinskih strojeplisk je spregovoril nekaj besed še svetovalec Pizzul, nakar je imel daljši govor svetovalec Agnello, ki je izjavil, da bo šele tisti načrt za preureditev stala občinskih uslužbenecv pravilni, ki bo predvideval odpravo dosedanjega birokratičnega poslovanja. Tu di on se je dotaknil problema nastavitve slovenskega uradništva, do katerega ima slovensko prebivalstvo vsa pravica.

Kratke govore v zvezi s tem vprašanjem sta imela še svetovalec Morelli in Moncatti, nakar je bila seja zaključena.

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

Za ukradeno kolo poldrugo leto zapora

Postni tečaj Amodeo Hrevatin si je 6. junija leto izposodil od sodelavca Ivana Novaka kolo, ker je moral odnesti ekspresno pismo v Ul. Mercadante. Odpel se je torej tja in pustil kolo v veži hiše št. 4, od koder mu je izginilo, medtem ko se je zamudil v hiši z oddajo pisma.

Mesec dni kasneje pa je Novaka obvestil prijatelj Domenico D'Agostino, naj brž steče v Ul. Udine, kjer dva mladeniča ponujata njegovo kolo naprodamu. Novak je splošno obvestil policijo, ki je potem v Ul. Udine postavila Leopolda Kolika in Emilija Figolla z ukradenim kolesom. Ta dva sta izročila kolo, ki je vozilo izročilo 20-letni Emilio Franceschini iz Ul. Pastrina 10 z naročilom, naj ga spravita v denar in da ju sedaj čaka pred glavno postajo.

Nekaj minut zatem je policija prišla tudi Franceschinija in izvedela, da je kolo kupil od 39-letnega Miroslava Codermaza. Codermaz so aretirali 15. junija in večer je je moral zagovarjati zaradi težke kraje, Franceschini pa zaradi nakupa ukradenega blaga.

Codermaz je bil obsojen na poldrugo leto zapora in 24.000 globe. Franceschini pa pogojno in brez vpisa na 3 mesece zapora in 3000 lir globe.

Predsednik Pincola, tožilec Pascoli, zapisnikar Pivk, zagovornik D'Angelo in Relli.

Za zoprtimi vrati

Pred istim sodiščem je bil obsojen na dve leti zapora 51-letni nedolžnik Francesco Feretti iz Ul. Capitelli 4, ker se je pregrešil nad mladostnim dekletom. Zagovarjal ga je odv. Relli.

Nočna idila v mestnem parku

Bila je topla junjska noč in ura, ko gostilničarji tudi najljubše goste mečejo na ulice. Toda 45-letni Jože Zajec s. Scallia Sante se nad tem ni razburjal. Na svežem zraku se je dočela predal svojemu umirjenemu razpoloženju in vse dremanv se je zatekel v mestni park na Trgu Hortis. Tam si je polaskal osamljeno klopico in se prepustil počitku.

Nenadno pa ga je nekaj vrglo iz sna. Ko si je pomel oči, je zagledal poleg sebe na klopi neznanca žensko in čeprav se Jože ne ogiba družbe, se je vendar nezaupljivo ozrl po sosedah ali ni morda prisleda z nepoštenim namenom. Iz previdnosti se je takoj potipal tam, kjer je hranil denarnico ter res ugotovil, da te ni več na občinem mestu. Vse razburjen je planil Jože na neznanco ter povzročil tak hrust, da se je kljub pozni uri zbral v parku skupina zadovednežev. Končno je prišla tudi policija in odvedla oba na policijsko stražnico, kjer se je neznanca ženska izkazala za 59-letno Albino Na. dovezo iz Ul. San Giusto 26.

160.000 lir Škode zaradi požara na Opčinah

Včeraj okoli 10 ure je v bližini tramvajskih postaj pri Banah iz neznanh vzrokov nastal požar, ki je kmalu zaradi velikega zajela 10.000 kvadratnih metrov z mladim drevjem posajeno površino. Po enournem gašenju se je gasilcem posrečilo zadušiti plamene.

Zemljišče, kjer je na tal požar, je obkrožilo škoda znašala približno 160.000 lir.

Pri padcusi zlomil obe zapeljati

Med delom na vozu polnem lesa v lesnem pristanišču je včeraj popoldne padel z vrta in po visini in si zlomil roko. Zapestje je zvinovil mladi težak Ivan Pison iz Ul. Ronchetto št. 66. Može so sprejeli na ortopedski oddelku, kjer se bo zdravil približno 20 dni.

Nezgodu v bolnišniškem karmolomu

Okoli 17. ure so z rešilnim avtom prepejali v bolnico 63-letnega zidarja Ivana Zobca iz Boljunca št. 221. Moža so zaradi zlomljene noge sprejeli na ortopedski oddelku, kjer bo ostal najbrž še seveda nekaj dni. Zobec je izjavil, da je med delom v bolnišniškem karmolomu hotel spustiti po strmini precejšnjo skalo, vendar se je v njegovo smolo vrtilo zemljišče tako, da je on zletel po smolini, skala pa za njim na noge.

Radovednost pa je drago stala

Na vsakem oknu v železniški vagoni je jasno in v različnih replikacijah, da je prepovedano naglasi se skozi okno. 35-letni poročnik Guilio Casovar iz Ul. Pacinotti 7 na se tega ni držal, temveč je mirno sponel na okno in me, ali roka precej izven okna. V tistem trenutku je zvinovil mo drug vlak. Može je takoj potegnili roko nofer in hudo zaječal. Prstanec desne roke je bil ves skrvljen in bolečina mu je skoraj jemala sapo. Cim je stopil z vlaka je odšel v bolnico, kjer se ugotovilo, da zlom prsta. Okrevljal bo v 30 do 40 dneh.

Ob odsotnosti gospodinje tat v stanovanju

Medtem ko je 49-letna Paolina Rolik por. Nappi zapustila dom ter odšla po opravkih po mestu, je v njeno osamljeno stanovanje vdrl neznan lopov, ki je pobral iz omare v spalnici 8 ruh v vrednosti 10.000 lir ter se s plenom nemoteno oddaljil.

Zarjavela cev kriva praske

Med delom na «Tržaškem velelesanju» se je včeraj proti večeru 23-letni Ermenegildo Gelz iz Ul. Costalunga 176 precej poprsal po roki z zarjavelo železno cevjo. V bolnici so mu izprali rano ter ga odpisali domov, kjer bo moral ostati kakih 7 dni 8 dni.

Onemogel bes šovinistov

Po nekaterih osrednjih mestnih ulicah so šovinisti poštrkali s ermiom lepake, ki naznanjajo prireditve «Celjskih grofov» Slovenskega narodnega gledališča na stadionu «Prvi maj» pri St. Ivanu in lepake Tredna Kulturnega doma. Bisi in tudi sedamti fašisti se ne morejo sprizniti s tem, da bi Slovenci v Trstu razvijali svojo kulturo. V teh dneh pa so se bolj podivjali, saj so jim dajali potuho v samem rimskem senatu in jih je pisanje italijanskega tiska še bolj ogorelo.

Ravno je dni poteka žalostna obelaitna pošta Narodnega doma. Fašisti so jo hoteli najbrž praznovati in proslavljati z mazaženjem lepakov, ki na ta poziv spominjajo in vabi Jo Slovence, naj s svojimi prijatelji ustanovijo postavitev Kulturnega doma. Sedaj pa zigati sedaj ne morejo več, zato se zadovoljujejo z revnim mazaženjem lepakov, morda s skritim upanjem, da se jim bodo «zlati časi» še kdaj povrnil. Toda za svoje zločine so že enkrat prejeti zasluženo plačilo in če jih to še ni strmelno, velja poč zanje stari latinski pregovor, da bog udari s slepoto one, ki jih hode pogubiti.

Uradni list ZVU z dne 15. junija t. l. je objavil večje število dekretov conskega predsednika dr. Gira Palutana, ki je na podlagi ukaza št. 53 ZVU z dne 19. marca 1948 na prošjo prizadetih odločil, da se jim povrne prvotni slovenski primki, ki so jim jih spreminili v italijansko obliko na podlagi fašističnih dekretov.

Prvotni primke je bil vrnen naslednjim osebam: Bianchi Luigia iz Ulice delle Scogli 24 v VATOVEČ. Sardo Franc iz Preinika v SARDOC. Sardo Emil iz Preinika v SARDOC. Ta sprememba velja tudi za njegovo ženo Alojzijo, hčerko Danijelo in sina Ladislava. Susteršić Amalia vdova Sardo v SARDOC. Gregori Andrej iz Bazovice v GRGIC. Ta sprememba velja tudi za njegovo ženo Stefanijo. Vecchietti Jožef iz Boljunca v STAREC. Rojstni primke Vecchietti Bernarde por. Zobec v prvotno obliko STAREC. Vecchietti Jožef iz Boljunca v STAREC. Ta sprememba velja tudi za njegovo ženo Justino in sinova Danila in Silvana. Valentini Jožef iz Domja v VALENTIC. Ta sprememba velja tudi za njegovo ženo ANO. Jercog Marija ved. Canciani iz Boljunca v KOCJANCIC. Gregori Jožef iz Bazovice v GRGIC. Zuccoli Adrijan iz Trebeč v CUK, njegov sin Zuccoli Adrijan v CUK. Gregori Edvard iz Bazovice v GRGIC. Ta sprememba velja tudi za njegovo ženo Jožico in hčerki Bianco in Mimico. Gregori Lovrenc iz Bazovice v GRGIC. Ta sprememba velja tudi za njegovo ženo Rozalijo.

Otvoritev nove električne napeljave v Zgoniku

Ob prisotnosti polkovnika Eugene Stanna, načelnika oddelka ZVU za javna dela, in raznih drugih funkcionarjev ZVU ter ob udeležbi generalnih razveljav družbe SELVEG in ACEGAT je bila včeraj ob 16.30 otvoritev nove električne napeljave v Zgoniku. Nova naprava, s katero se bo okorščala 170 družin občine Zgonik, bo imela 440 koristikov: nova naprava ima 8 transformacijskih celic, 12 km proge z napetostjo 10.000 voltov in 11 km proge nizke napetosti.

Stala bo okoli 40 milijonov lir in bodo krili stroške z drugororičnim posojilom ZVU.

Med otvoritvenimi svečanostmi je imel polkovnik Stann kratek govor, v katerem je izrazil svojo zadovoljstvo, da lahko otvori v imenu ZVU novo električno progov, zahvalil se je tudi družbi SELVEG in vsem tistim, ki so sodelovali za dobro izvršitev dela. Nato je spregovoril še župan zgoniške občine.

SEJA conskega upravnega odbora

Conski upravni odbor je pod predsedstvom dr. Palutana na svoji redni seji v tem tednu pregledal odločbo upravnega odbora združenih bolnic v Trstu, v kateri so predvideni poviski cen za oskrbo bolnikov.

Povisek znaša 300 lir dnevno za posameznega bolnika, medtem ko so uvedli izredne cene za posebne primere. Conski upravni odbor je v svojem odločbju opozoril, da so bile cene, ki so bile v veljavi do 30. junija 1951, določene septembra 1948 in kot take ne ustrezajo sedanjemu ekonomskemu stanju združenih bolnic. Odobrenje velja samo do 31. decembra 1951. Za naslednjo dobo je conski upravni odbor priporočil upravnemu odboru združenih bolnic, da predloži nov predlog cen za leto 1952.

Odobrena je bila pogodba, s katero tržaška občina odstopa ustanovi INAIL del zemljišča na Ul. Teatro Romano, da si ustanova sezida eno ali več stavb po predpisih, o katerih se je dolgo razpravljalo na občinski seji dne 10. aprila 1951.

Med drugimi administrativnimi zadevami je conski upravni odbor odobril proračun tekoka za leta za občino Devin-Nabrežina, v katerem je predvideno križje primanjkljaja z državnim prispevkom.

SEJA conskega upravnega odbora

Conski upravni odbor je pod predsedstvom dr. Palutana na svoji redni seji v tem tednu pregledal odločbo upravnega odbora združenih bolnic v Trstu, v kateri so predvideni poviski cen za oskrbo bolnikov.

Povisek znaša 300 lir dnevno za posameznega bolnika, medtem ko so uvedli izredne cene za posebne primere. Conski upravni odbor je v svojem odločbju opozoril, da so bile cene, ki so bile v veljavi do 30. junija 1951, določene septembra 1948 in kot take ne ustrezajo sedanjemu ekonomskemu stanju združenih bolnic. Odobrenje velja samo do 31. decembra 1951. Za naslednjo dobo je conski upravni odbor priporočil upravnemu odboru združenih bolnic, da predloži nov predlog cen za leto 1952.

Odobrena je bila pogodba, s katero tržaška občina odstopa ustanovi INAIL del zemljišča na Ul. Teatro Romano, da si ustanova sezida eno ali več stavb po predpisih, o katerih se je dolgo razpravljalo na občinski seji dne 10. aprila 1951.

Med drugimi administrativnimi zadevami je conski upravni odbor odobril proračun tekoka za leta za občino Devin-Nabrežina, v katerem je predvideno križje primanjkljaja z državnim prispevkom.

SEJA conskega upravnega odbora

Conski upravni odbor je pod predsedstvom dr. Palutana na svoji redni seji v tem tednu pregledal odločbo upravnega odbora združenih bolnic v Trstu, v kateri so predvideni poviski cen za oskrbo bolnikov.

Povisek znaša 300 lir dnevno za posameznega bolnika, medtem ko so uvedli izredne cene za posebne primere. Conski upravni odbor je v svojem odločbju opozoril, da so bile cene, ki so bile v veljavi do 30. junija 1951, določene septembra 1948 in kot take ne ustrezajo sedanjemu ekonomskemu stanju združenih bolnic. Odobrenje velja samo do 31. decembra 1951. Za naslednjo dobo je conski upravni odbor priporočil upravnemu odboru združenih bolnic, da predloži nov predlog cen za leto 1952.

Odobrena je bila pogodba, s katero tržaška občina odstopa ustanovi INAIL del zemljišča na Ul. Teatro Romano, da si ustanova sezida eno ali več stavb po predpisih, o katerih se je dolgo razpravljalo na občinski seji dne 10. aprila 1951.

Med drugimi administrativnimi zadevami je conski upravni odbor odobril proračun tekoka za leta za občino Devin-Nabrežina, v katerem je predvideno križje primanjkljaja z državnim prispevkom.

SEJA conskega upravnega odbora

Conski upravni odbor je pod predsedstvom dr. Palutana na svoji redni seji v tem tednu pregledal odločbo upravnega odbora združenih bolnic v Trstu, v kateri so predvideni poviski cen za oskrbo bolnikov.

Povisek znaša 300 lir dnevno za posameznega bolnika, medtem ko so uvedli izredne cene za posebne primere. Conski upravni odbor je v svojem odločbju opozoril, da so bile cene, ki so bile v veljavi do 30. junija 1951, določene septembra 1948 in kot take ne ustrezajo sedanjemu ekonomskemu stanju združenih bolnic. Odobrenje velja samo do 31. decembra 1951. Za naslednjo dobo je conski upravni odbor priporočil upravnemu odboru združenih bolnic, da predloži nov predlog cen za leto 1952.

Odobrena je bila pogodba, s katero tržaška občina odstopa ustanovi INAIL del zemljišča na Ul. Teatro Romano, da si ustanova sezida eno ali več stavb po predpisih, o katerih se je dolgo razpravljalo na občinski seji dne 10. aprila 1951.

Med drugimi administrativnimi zadevami je conski upravni odbor odobril proračun tekoka za leta za občino Devin-Nabrežina, v katerem je predvideno križje primanjkljaja z državnim prispevkom.

SEJA conskega upravnega odbora

Conski upravni odbor je pod predsedstvom dr. Palutana na svoji redni seji v tem tednu pregledal odločbo upravnega odbora združenih bolnic v Trstu, v kateri so predvideni poviski cen za oskrbo bolnikov.

Povisek znaša 300 lir dnevno za posameznega bolnika, medtem ko so uvedli izredne cene za posebne primere. Conski upravni odbor je v svojem odločbju opozoril, da so bile cene, ki so bile v veljavi do 30. junija 1951, določene septembra 1948 in kot take ne ustrezajo sedanjemu ekonomskemu stanju združenih bolnic. Odobrenje velja samo do 31. decembra 1951. Za naslednjo dobo je conski upravni odbor priporočil upravnemu odboru združenih bolnic, da predloži nov predlog cen za leto 1952.

Odobrena je bila pogodba, s katero tržaška občina odstopa ustanovi INAIL del zemljišča na Ul. Teatro Romano, da si ustanova sezida eno ali več stavb po predpisih, o katerih se je dolgo razpravljalo na občinski seji dne 10. aprila 1951.

Med drugimi administrativnimi zadevami je conski upravni odbor odobril proračun tekoka za leta za občino Devin-Nabrežina, v katerem je predvideno križje primanjkljaja z državnim prispevkom.

SEJA conskega upravnega odbora

Conski upravni odbor je pod predsedstvom dr. Palutana na svoji redni seji v tem tednu pregledal odločbo upravnega odbora združenih bolnic v Trstu, v kateri so predvideni poviski cen za oskrbo bolnikov.

Povisek znaša 300 lir dnevno za posameznega bolnika, medtem ko so uvedli izredne cene za posebne primere. Conski upravni odbor je v svojem odločbju opozoril, da so bile cene, ki so bile v veljavi do 30. junija 1951, določene septembra 1948 in kot take ne ustrezajo sedanjemu ekonomskemu stanju združenih bolnic. Odobrenje velja samo do 31. decembra 1951. Za naslednjo dobo je conski upravni odbor priporočil upravnemu odboru združenih bolnic, da predloži nov predlog cen za leto 1952.

Odobrena je bila pogodba, s katero tržaška občina odstopa ustanovi INAIL del zemljišča na Ul. Teatro Romano, da si ustanova sezida eno ali več stavb po predpisih, o katerih se je dolgo razpravljalo na občinski seji dne 10. aprila 1951.

Med drugimi administrativnimi zadevami je conski upravni odbor odobril proračun tekoka za leta za občino Devin-Nabrežina, v katerem je predvideno križje primanjkljaja z državnim prispevkom.

SEJA conskega upravnega odbora

Conski upravni odbor je pod predsedstvom dr. Palutana na svoji redni seji v tem tednu pregledal odločbo upravnega odbora združenih bolnic v Trstu, v kateri so predvideni poviski cen za oskrbo bolnikov.

Povisek znaša 300 lir dnevno za posameznega bolnika, medtem ko so uvedli izredne cene za posebne primere. Conski upravni odbor je v svojem odločbju opozoril, da so bile cene, ki so bile v veljavi do 30. junija 1951, določene septembra 1948 in kot take ne ustrezajo sedanjemu ekonomskemu stanju združenih bolnic. Odobrenje velja samo do 31. decembra 1951. Za naslednjo dobo je conski upravni odbor priporočil upravnemu odboru združenih bolnic, da predloži nov predlog cen za leto 1952.

Odobrena je bila pogodba, s katero tržaška občina odstopa ustanovi INAIL del zemljišča na Ul. Teatro Romano, da si ustanova sezida eno ali več stavb po predpisih, o katerih se je dolgo razpravljalo na občinski seji dne 10. aprila 1951.

Med drugimi administrativnimi zadevami je conski upravni odbor odobril proračun tekoka za leta za občino Devin-Nabrežina, v katerem je predvideno križje primanjkljaja z državnim prispevkom.

SEJA conskega upravnega odbora

Conski upravni odbor je pod predsedstvom dr. Palutana na svoji redni seji v tem tednu pregledal odločbo upravnega odbora združenih bolnic v Trstu, v kateri so predvideni poviski cen za oskrbo bolnikov.

Povisek znaša 300 lir dnevno za posameznega bolnika, medtem ko so uvedli izredne cene za posebne primere. Conski upravni odbor je v svojem odločbju opozoril, da so bile cene, ki so bile v veljavi do 30. junija 1951, določene septembra 1948 in kot take ne ustrezajo sedanjemu ekonomskemu stanju združenih bolnic. Odobrenje velja samo do 31. decembra 1951. Za naslednjo dobo je conski upravni odbor priporočil upravnemu odboru združenih bolnic, da predloži nov predlog cen za leto 1952.

Odobrena je bila pogodba, s katero tržaška občina odstopa ustanovi INAIL del zemljišča na Ul. Teatro Romano, da si ustanova sezida eno ali več stavb po predpisih, o katerih se je dolgo razpravljalo na občinski seji dne 10. aprila 1951.

Med drugimi administrativnimi zadevami je conski upravni odbor odobril proračun tekoka za leta za občino Devin-Nabrežina, v katerem je predvideno križje primanjkljaja z državnim prispevkom.

SEJA conskega upravnega odbora

Conski upravni odbor je pod predsedstvom dr. Palutana na svoji redni seji v tem tednu pregledal odločbo upravnega odbora združenih bolnic v Trstu, v kateri so predvideni poviski cen za oskrbo bolnikov.

Povisek znaša 300 lir dnevno za posameznega bolnika, medtem ko so uvedli izredne cene za posebne primere. Conski upravni odbor je v svojem odločbju opozoril, da so bile cene, ki so bile v veljavi do 30. junija 1951, določene septembra 1948 in kot take ne ustrezajo sedanjemu ekonomskemu stanju združenih bolnic. Odobrenje velja samo do 31. decembra 1951. Za naslednjo dobo je conski upravni odbor priporočil upravnemu odboru združenih bolnic, da predloži nov predlog cen za leto 1952.

Odobrena je bila pogodba, s katero tržaška občina odstopa ustanovi INAIL del zemljišča na Ul. Teatro Romano, da si ustanova sezida eno ali več stavb po predpisih, o katerih se je dolgo razpravljalo na občinski seji dne 10. aprila 1951.

Med drugimi administrativnimi zadevami je conski upravni odbor odobril proračun tekoka za leta za občino Devin-Nabrežina, v katerem je predvideno križje primanjkljaja z državnim prispevkom.

SEJA conskega upravnega odbora

Conski upravni odbor je pod predsedstvom dr. Palutana na svoji redni seji v tem tednu pregledal odločbo upravnega odbora združenih bolnic v Trstu, v kateri so predvideni poviski cen za oskrbo bolnikov.

Povisek znaša 300 lir dnevno za posameznega bolnika, medtem ko so uvedli izredne cene za posebne primere. Conski upravni odbor je v svojem odločbju opozoril, da so bile cene, ki so bile v veljavi do 30. junija 1951, določene septembra 1948 in kot take ne ustrezajo sedanjemu ekonomskemu stanju združenih bolnic. Odobrenje velja samo do 31. decembra 1951. Za naslednjo dobo je conski upravni odbor priporočil upravnemu odboru združenih bolnic, da predloži nov predlog cen za leto 1952.

Odobrena je bila pogodba, s katero tržaška občina odstopa ustanovi INAIL del zemljišča na Ul. Teatro Romano, da si ustanova sezida eno ali več stavb po predpisih, o katerih se je dolgo razpravljalo na občinski seji dne 10. aprila 1951.

Med drugimi administrativnimi zadevami je conski upravni odbor odobril proračun tekoka za leta za občino Devin-Nabrežina, v katerem je predvideno križje primanjkljaja z državnim prispevkom.

SEJA conskega upravnega odbora

Conski upravni odbor je pod predsedstvom dr. Palutana na svoji redni seji v tem tednu pregledal odločbo upravnega odbora združenih bolnic v Trstu, v kateri so predvideni poviski cen za oskrbo bolnikov.

Povisek znaša

5. MEDDRŽAVNOPRAVNI POLOŽAJ STO PO MIROVNI POGODBI Z ITALIJO

Pravni red STO se more šteti kot učinkovit

(Predavanje univerzitetnega prof. dr. Ivana Tomšiča)

Prvo obdobje traja od dneva, ko je mirovna pogodba stopila v veljavo, do dneva, ko guverner prevzame izvrševanje svojih dolžnosti na STO. To prvo obdobje se danes traja in bo trajalo toliko časa, dokler Varnostni svet ne imenuje guvernerja. V tem prvem obdobju upravljajo STO vojaška poveljstva (jugoslovanska, britanska, ameriška) tako, da vsako poveljstvo posluša v svoji zadevi in con (1. čl. Začasnega statuta). Po časovnem zaporedju so ta vojaška poveljstva prvi organi oblasti v STO po mirovni pogodbi.

Drugo obdobje bo trajalo od dneva, ko guverner prevzame izvrševanje svojih dolžnosti na STO, pa do dneva, ki ga določi Varnostni svet, da naj se prične uporabljati Stalni statut, pa do izvolitve ljudskega zbora. Četrto obdobje se bo pričelo s trenutkom, ko se bodo konstituirali organi oblasti, ki jih predvidevata 9. člen Stalnega statuta in ustava STO.

Sele v četrtem obdobju bodo poslovali ti organi STO, ki bodo redni stalni in določeni. Sele tedaj bodo aktivirane vse določbe mirovne pogodbe glede STO, kakor tudi določbe ustave in druge pravne določbe STO. Organi v prejšnjih treh obdobjih (zlasti v prvem in drugem obdobju) so se pripravljali na zračja glede na organe četrtega obdobja.

VII. Ali pa je glede na dejstvo, da traja prvo obdobje organiziranja oblasti v STO že skoraj 4 leta, upravičeno trditi, da pravni red STO ni učinkovit?

Na tem predelu so pristojni izvrševati oblast organi STO, ne pa drugi organi, na pr. Italije. Ta predel je območje veljavnosti pravnih določb, ki so jih organi STO pristojni uporabljati. Natično je, da britansko-ameriško vojaško poveljstvo in jugoslovansko vojaško poveljstvo izvršujeta nad ljudmi in v svoji zadevi con oblasti, oblasti držanja, ki obstoje iz aktov zakonodaje, uprave in sodstva. Te akte normira pravni red, ki velja v STO po mirovni pogodbi. Zato je na pr. stališče, ki ga je britansko-ameriško vojaško poveljstvo v Trstu zavzelo v vprašanju kazenske nedavne tega, edino pravno po mirovni pogodbi. Pravni red STO (sedaj Začasni statut) se redoma izvaja in dosega veljavo nasproti kršilec teh določb. Kdor živi v Trstu občuti to vsak dan. Ali ni že skoraj štiriletno nemoteno izvrševanje (podobno državi z obdobji) na tem predelu dovolj, da moremo govoriti o učinkovitosti oblasti? Saj STO vendar že toliko časa obstaja in funkcionira.

Iz vseh teh razlogov se pravni red STO more šteti kot učinkovit.

VIII. Trditve, da so se določbe mirovne pogodbe glede STO izkazale kot neizvedljive (unworkable), ne drži.

Res je, da se ne izvajajo še določbe Stalnega statuta. Toda zato se ni neizvedljiv celotni pravni red, ki velja po mirovni pogodbi v STO. Začasni sta-

tut se nevedno izvaja.

To prvo obdobje oblasti traja res daleč preko časa, kot se to mislili sestavljali te določbe. Varnostni svet se pa ne more sporazumeti o imenovanju guvernerja in o pričetku uporabe Stalnega statuta. Ker pa je Varnostni svet po 21. členu mirovne pogodbe dolžan zagotoviti reokrnjenost in neodvisnost STO, je pravno in moralno zavezan, ukreniti vse potrebno, da bo življenje v STO teklo tako v skladu z nameni in načeli Organizacije Združenih narodov, katere organ je Varnostni svet, kakor tudi v skladu z mirovno pogodbo z Italijo. Na pr. britansko-ameriško vojaško poveljstvo ne izvaja v con A polne erakopravnosti Slovencev in Hrvatov z Italijani, češ, da je ta enakovrednost predpisana v Stalnem

statutu, a ta se še ne uporablja. Toda ri primerno in pravično, da samo zaradi neimenovanja guvernerja Slovenci in Hrvati v con A nimajo tistih elementarnih pravic, ki jim pripadajo tako po Ustavni listini Organizacije Združenih narodov, kot po mirovni pogodbi z Italijo.

Odnose med Italijani, na eni strani, ter med Slovenci in Hrvati, na drugi strani, bi bilo treba na STO urediti na vsajemnem spoštovanju pravičnih narodnostnih koristi vseh prizadetih. Potem bi Svobodno Tržaško ozemlje moglo vsiti naloge, ki so mu jo namenili njegovi ustanovitelji, namreč da bi to bila vmesna tvorba med Jugoslavijo in Italijo, ki bi bila redovna, a ki bi povezovala obe državi v režimu dobrega sosedstva. (Konec)

Slovenski otrok v slovensko šolo!

Na tržaških slovenskih šolah se je zaključilo šesto šolsko leto po osvoboditvi. Šesta obletnica, odkar delujejo slovenske šole v Trstu, je pomembna zlasti za osnovne šole, kajti sedaj že prihajajo iz teh šol učenci, ki so hodili samo v slovenske šole. Nedvomno se to pozna tudi v srednji šoli. Tudi sprejemni izpiti na srednji šoli so bili letos boljši kot kdaj prej. Splošni uspehi v slovenskih šolah so zadovoljivi. Opaziti je, da so se uspehi združila boljše v nižjih razredih srednjih šol, ker so sprejemni vedno boljše učence iz osnovnih šol, medtem ko so uspehi v višjih razredih še precej slabši. Ni zanemarljivo dejstvo, da se nimajo za seboj popolne izobrazbe v materinem jeziku. Gotovo jim dela težave slovensčina in z njo tudi drugi predmeti.

Hodnik slovenske gimnazije v Trstu je brez oken. Pa pravijo, da ima slovenska šola prednosti pred italijansko ...

Pravo podobo slovenskega šolstva bomo videli šele čez nekaj let, ko bodo otroci, ki so se letos prigrisali k sprejemnemu izpitu, prišli do mature. Morda se bodo do tedaj v Trstu razmere spremenile, da bodo lahko študijevali tudi visokošolski študij v materinem jeziku. Če to že ni bilo pravično, je povsem naravno in proti taki naravni nujnosti se nasproti celotnega slovenskega šolstva v Trstu ne bodo mogli dolgo boriti.

Ob zaključku šolskega leta v slovenskih šolah v Trstu

Letos se je prigrisalo k sprejemnemu izpitu v poletnem roku okoli 200 otrok. V jeseni bo zredjen rok za te izpite in se bodo lahko prigrisali tisti, ki so iz zdravstvenih razlogov izostali pri poletnem izpitu. Spritno raznih napovedi o padcu slovenskih učencev v osnovnih šolah, ki je občuten zlasti na podeželju, ker prihajajo v šolo otroci, ki so bili rojeni v najhujših letih vojne, je letosnje število 200 kar razveseljuje. Če pa pomislimo, da je bilo v samih petih razredih naših osnovnih šol na Tržaškem 840 otrok in da so po šestih osnovnih šolah tudi nadaljnji razredi, ter da je že precej otrok iz IV. razreda zrelih za sprejemni izpit, ne nam dozeveda, da je število letos prigrisanih prvotnikov premajhno.

Kje naj iščemo vzrok, da se je za sedaj odločila le petina došolanih učencev ljudske šole za nadaljnji študij? Gotovo so v precejšnji meri temu krive socialne razmere, zlasti na podeželju. Taki učenci res stanujejo doma v bližini ali dalnji mestni okolici, vendar je vsakodnevna vožnja v šolo marsikomu predraga in si je ne more privoščiti. Tisti časi, ko so šolari, naj si bo kaj sam, na svetu, hodili po ure in dajali v šolo, so najbrž za vedno minili. Današnji dijak je v primeru z rekandnim pravi gospod. Zato pa vzroka, zakaj ni večje, ga dotoka slovenskih otrok v srednje šole, ne smemo pripisovati samo socialnim razmeram. Veliko krivde za ta pojav je na slovenskih starših. To krivdo bi lahko izrazili z dvema besedama: nezavednost in nevednost.

Ni dvoma, da se je narodna zavednost slovenskega človeka na Primorskem po 1945 predradila iz 25 letne otroposti. Naš človek se je zavedel, da je Slovenec, medtem ko je poprej življal po zaslugi fasizma popolnoma nenaravno narodno življenje: Italijan ni mogel biti ne po božji ne po posvetni zapovedi, saj ga je rodila slovenska mati, zaveden Slovencev pa ni smel biti največkrat po obeh prepovedih Zato se je zaprl sam v svoj dom, kjer je bil večje nevarnosti lahkogovoril svoj jezik. Gnev, ki je bil kakor gnoj v rani zbiral v njem, je bruhnil na dar v dnevi vsenarodnega upora proti fašizmu. Vendar je v premočju ostalo nekaj čemogledil, ki jo je znanarodovalec vcepil v rase duše že pred fasizmom in ti jo hotel dokončno vcepiti v tijo.

stih 25-ih letih. Kraševce, slovenski Tržčan je rojen le za težaka, šepeta ta zlobna črnogledost, primorske žene le za mlekarico, perico in služkinjo. To črnogledost je vzgajala v nas prekanjena razarodovalna nasilnost že od tedaj, ko se je začel boj za slovensko šolo na Primorskem. Ni čuda torej, če je še nismo popolnoma preoblevili. Se danes ni malo slovenskih staršev, ki si mislijo, da se skoraj ne spodobi, da bi jim sin ali hči hodila v šolo, ali kvečjemu raj bi napravila nekaj razredov, to ali eno srednje šole, potem naj gresta iskati dela. Kako pogrešno ravnanje taki starši, ki zapirajo otrokom vrata do izobrazbe v materinem jeziku, sami sprožajo šele takrat, ko tudi njihovi otroci vidijo njihovo napačno mislišljenje in jim očitajo, a žal, navadno se že prepoznajo.

Le majhen del je še tistih slovenskih staršev, ki dajajo otroke v tuje šole. Glavni razlog za to jim je skrb za bodočnost. Nikoli ri bil strah pred bodočnostjo otrok, ki hodijo v slovenske šole, tako prazen, kakor je prav sedaj. To dejstvo pa ne bi smelo biti glavni razlog, da ima vsaka slovenska otrok pravico zahtevati izobrazbo v materinem jeziku, kajti le ob taki izobrazbi bo zrastle v pravo osebnost, le če bo vsidran v svojo narodno tradicijo, se ne bo čutil izkorenjenega za vse življenje, ne bo zagnjen iz ljubljenice, ki ga tudi tuja izobrazba ne bo mogla dočeti. Priznati, saj vendar vemo, da kri ni voda, in ta kri se je pred njim pretakala že iz roda v rod. Ali je torej naravno, da se ji odpove in celo ne samovoljno pač pa po sebi volji staršev? Hudo je, če starši silijo otroke, recimo v zakon zaradi dobičkarstva, koliko huje je, če ga silijo, naj zataji ne le v ves svoj rod, ter svoj jezik tudi le zaradi morebitne koristi. Ta korist je pa velikoli varljivosti kot korist, ki jo prinaša pristen zakon. Taki starši re vedo, da je slovenska šola že na taki višini, da lahko tekmuje s kateroli drugo, ne pomislijo, da se njihov otrok nauči med drugim popolnoma drugih jezikov. Računajo in računajo, a v računih se motijo, kajti slovenski jezik bo prišel do večje veljave tudi pri nas, če ne danes pa jutri, če ne letos pa gotovo do tedaj, ko bodo njihovi otroci stali v življenje. Če ne bi bilo tako, potem bi bil moral že zdavraj izginiti in z njim vred vsi Primorci.

Možnost razvoja in to tudi v pogledu visokošolskega pouka. Tako sta bili osnovni univerzi v Skopju in Sarajevu. Splošen dvig kulturnega življenja, zlasti pa velike naloge petletnega plana, pa so povzročile razmah že obstoječih visokih šol, tako da je število fakultet in seveda tudi študentov naglo dvignilo. V šolskem letu 1949-50 je bilo vseh fakultet v Jugoslaviji že 54, število študentov pa je naraslo na 52.480. Primerjava zgoraj navedenimi podatki kaže pred vojno, nam nazorno pokaže porast po osvoboditvi. S tem v zvezi pa je seveda pozastelo nujno izvesti reorganizacijo celotnega visokošolskega sistema, izločiti nekatere fakultete iz sestava univerz in osnovati namesto njih samostojne delujoče visoke šole. Ta reorganizacija je bila v celoti izvedena v Beogradu in Ljubljani, ne pa še v Zagrebu. Razen če so bile za vzgojo visokošolskega kadra v nekatere rih posebnih panogah družbene življenja osnovane posebne šole z značajem fakultete. V Tako je pričela delovati posebna na diplomatsko-novinarsko visoka šola ter visoka šola za lesno vzgojo.

Danes delujejo v Jugoslaviji visoke šole v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu in Skopju. Beograjske visoke šole šte-

Manjša krivda staršev, a odgovornost pred lastnimi otroki ne dokaj manjša, je nevednost. Staršem se je prevečkrat mudilo, da bi otroci čimprej prišli do kruha, zato jih solajo le, dokler jih k temu sili zakon. Ne pomislijo, da s solanjem otrok si cer z žrtvami in težavami pripravljajo otrokom doto — izobrazbo, ki je človeku ne vzame nobena sila razen smrti. Tudi pri takih starših podzvestno se deluje tisti prvirzogeni, si silo v glavo vtepeni čuti manjvrednosti.

Vendar je enih iz drugih staršev malo. Vedno več pa je tistih zavednih slovenskih ljudi, ki niti za trenutek ne podvomijo, kam spada njihov otrok. Slovensko šolstvo na Tržaškem se razrašča, zato bodo poslej

še bolj osamljeni in še bolj se bodo čutili izkorenjeni tisti redki otroci, ki so jih starši iztrgali iz duhovne skupnosti svojih rojakov in jih dali v tuje šole.

Slovenski otrok torej v slovensko šolo!

Srbohrvatski tečaj za slaviste iz inozemstva

Zvezni svet za znanost in kulturo je ustanovil tečaj za srbohrvatski jezik in za jugoslovansko književnost na lili pri Sarajevu. Tečaj se bo začel 15. t. m. in udeležilo se ga bo 45 slavistov iz Avstrije, Italije, Švice, Francije, Švedske, Norveške, Holandije in Danske.

V KARLOVCU GRADIJO PARNE TURBINE

V tovarni parnih turbin »Edvard Kardelj« v Karlovcu so začeli graditi prototip prve velike stabilne parne turbine za pogon 12.500 kilovatske generatorja. Po velikih uspehih, ki so jih dosegli v gradnji strojev za opremo jugoslovanskih električnih central, pomeni začetek gradnje parnih turbin nov izredno pomemben korak k osamosvojitvi. Danes je jugoslovanska industrija sposobna opremiti s potrebnimi stroji in napravami največje hidrocentrale, v kratkem pa bodo lahko opremili s sodobnimi pogonskimi stroji tudi velike termoelektrarne.

Načrte za prvo veliko stabilno parno turbino so izdelali v Zagrebu v konstrukcijskem biroju tovarne »Edvard Kardelj«. Konstrukcijska dela je vodil mednarodno priznani strokovnjak za gradnjo parnih turbin prof. inž. Ernest Krafft. To je bilo obsežno in dolgotrajno delo, ki je terjalo veliko preciznost. Pod vodstvom dr. Kraffta je pri konstrukciji parne turbine sodeloval štab bočnih inženirjev in tehnikov. Brž ko so bili načrti izdelani, so v tovarni v Karlovcu začeli pripravljati gradnjo prototipa. V karlovcu tovarni bodo sami izdelali vse komplicirane dele

turbine, medtem ko so vlijanje velikih delov, kakor ohlajna podstavka, ležaje in delov kondenzatorja prevzela velike ladijske tovarene. Tako je ladirna »Litostroj« že vili prve ležaje in dele kondenzatorja. Nova velika tovarna parnih turbin v Karlovcu se ni docela zgrajena, vendar kolektiv tega podjetja že uspešno dela v začasnih obratih, kjer izdeluje posamezne dele turbin in nadomestne dele za popravilo starih turbin.

Velikanska industrijska dvorana nove tovarne je že pokrita iz bo kmalu docela zasteklena. Prav tako bodo kmalu dovršene ostale zgradbe, v novem tovarniškem naselju pa stanujejo še okrog 100 delavskih družin. Tovarna parnih turbin v Karlovcu bo po svoji sodobni konceptu ena izmed najlepših in najmodernejših tovarn v Jugoslaviji. Obdelovalni stroji, med katerimi je mnogo zelo kompliciranih, so že pripravljeni za montažo. Medtem pa se delovni kolektiv tovarne resno pripravlja za bodočo veliko nalogo: za serijsko gradnjo novih parnih turbin. Ze lani so docela premagali težave pri izdelavi preciznih turbinskih lopatic, tako da imajo na tem

TEDEN KULTURNEGA DOMA ŽALOSTNI SPOMINI IN VESELO UPANJE

Obrnili smo se do nekatere članov nekdanjega Slovenskega gledališča v Trstu, ki se sedaj nastopajo v Slovenskem narodnem gledališču ali pa ob blizu spremljajo njegovo delo. Zeleni smo, da bi nam izrazili svoja čustva, ko pričemanje gradili nov slovenski kulturni dom.

Tovariš Maril Sila, ki ni bil le igralec, temveč je tudi marsikatero delo v gledališču v Narodnem domu režiral, se je najprej pomudil pri požigu Narodnega doma, katerega žalostna obeltnica je bila večerj. »Poudariti moram, je dejal tov. Sila, da je prišlo do požiga Narodnega doma mnogo pred prevzemom oblasti po fašistih. Kdo je torej nudi vso podporo tedanjim fašistom pri groznem zločinu? Odgovor je na dani. Kdo neki, če ne same tedanje italijanske oblasti. Saj so celo vojaki iz nasproti stoječe vojašnice streljali v gorčo stavbo. Nikakršni »epileptički dogodki« ne morejo biti vzrok za požig, ki je bil gotovo že mnogo prej sklenjen in pripravljen. »Povode« za kateri koli zločin so fašisti dobili, kadar so hoteli.

Ob spominu na tako žalosten dogodek, kot je bil v zgodovini tržaških Slovencev požig Narodnega doma, je prav, da zopet strmo svoje vrste, da bomo stali trdno in budno v obrambi svojih s krvjo prioborjenih pravic. Zal so še vedno med nami nekdanji zločinci, ki preže kdaj bi nam zopet pokazali svoje »kunaštvo«.

Zlasti pa se moramo vsi Slovenci zdužiti pri gradnji našega novega slovenskega Kulturnega doma. Ta dom sicer krivce za zločin požiga Narodnega doma ne bo opustil krivde, a služil nam bo vendar za novo rast in razvoj naše slovenske kulture v Trstu.

Tovarišica Valerija Silova se spominja še dni, ko so Narodni dom gradili: »Kot štirinajstletna šolarica sem hodila mimo mesta, kjer

so židali Narodni dom. Opazovala sem od dne do dne, kako raste od tal ponosna stavba. Veselila sem se je in ko je bila dozdana, sem bila med prvimi obiskovalci gledaliških predstav, zabavnih prireditvev in plesov. Pozneje sem obiskovala tudi Dramsko šolo pod vodstvom Antona Verovška in kmalu nato sem že začela nastopati v gledališču. Od manjših vlog sem prešla na večje, pozneje sem pa igrala kmalu glavne vloge. Posebno so mi upajale komične vloge. Tam, v Narodnem domu, sem prebila svoja najlepša mladostna leta, dokler ni prišel strašni 13. julij 1. 1920.

Onega dne sem jokala od žalosti in jeze. Gledala sem skozi solze ognjene jezike, ki so švigali v nebo. Takrat sem si želela, da bi ti ognjeni plameni napisali visoko na temno nebo gorčo besedo: maščevanje. Nikoli nisem obupavala; vedno sem bila prepričana, da bo prišel dan, ko bo zopet stal naš Narodni dom.

Po 31 letih so se pričela dela, kjer bo sezidan novi Kulturni dom. V tem Tednu Kulturnega doma, sem imela priložnost videti, kako veliko za nimanje vlada med slovenski mi ljudmi za nov dom.

Veselim se novega Kulturnega doma in srečna bom, če

Drobne zanimivosti

NOVA OPERA IGORJA STRAVINSKEGA

Igor Stravinsky je dokončal novo opero: »The Rake's Progress«. Besedilo opere, ki ima 3 dejanja, sta napisala W. A. Auden in Chester Kallman. Prva izvedba te opere bo v začetku septembra v Benetkah, in sicer v okviru glasbenega festivala. Nastopili bodo člani milanske »Scala«. Glasbeno vodstvo bo prevzel Igor Stravinsky sam.

AMERISKI STUDENTI V EVROPI

Dr. Morris Fischbein, bivši predsednik ameriške medicinske zveze, je po svojem potovanju po Evropi izjavil, da so ameriški študentje navadili evropske medicinske fakultete, ker zanje ni dovolj prostora na ameriških univerzah. Dejal je, da bi bilo treba študij medicine v ZDA razširiti, ker da je pritok tujih študentov povzročil prenapolnjenost univerz v Evropi, zlasti v Švici in Danski, kjer morajo profesorji opravljati dvojno delo.

SPREMEMBA V SOVJETSKEM CIRKUSU

»Literaturnaja Gazeta« je v svoji zadnji številki zahtevala, da naj se začne odločna in nesumljena borba proti ekzotično-političnim klovnom, ki predstavljajo element buržoaznega cirka. Ta napad so takoj sprejeli tudi Madžari in Čehi. Bidičpešanski list »Magyar Nemzet« javlja, da bodo letos klovni 11 potujočih cirkusov recitirali samo poučne ruske pesmi o vsakodnevni problemih, s čimer se bodo udeležili borbe proti kulakom, za petletni plan itd. Madžarski klovni s stereotipnimi frazami, ki so le zavajali ljudstvo, in njihove brezsmislne anekdote, bodo popolnoma izginili.» Kakor poročajo češkoslovaške »Lidove Noviny«, pa bodo iz cirkusov morali odstraniti tudi točke, kakor so po žiraciji nožev, ognja in podobno. Novi sovjetški cirkusi morajo vzgajati, a ne zabavati! Vsi sporedi, piše časopis, bodo izdelani tako, da bodo pri gledalcu vzpodbujali sovraštvo proti razrednemu sovraštvu. Vsi listi so si edini v tem, da so maske klovnov in njihove smešnice sva v nedavnejšem sprejelo in od tega leta dalje do danes se je »Mejstfoles« odražal na odrih vseh večjih gledališč, čemur je poleg glasbenih vrednot pripomogla tudi dejstvo, da je Boito odlično uskladi med seboj besedo in glasbo, posebno če pomislimo na dobo, ko je bilo delo ustvarjeno.

Če izzvememo dejstvo, da se je premiera »Mejstfolesa« precej zvečela zaradi pomanjkljivosti odskih priprav, ki onemogočajo hitreje menjave scen, je bila opera dobro pripravljena. Dirigent Angelo Quasta se je potrudil, da je lepo uskladi med seboj vse skupine izvajalcev, kar pri tej operi ni vedno lahka naloga. Običajna zasedba orkestra je mestoma učinkovita, premalo sonorna, čemur pa je mogoče vzrok tudi obširen prostor, ki povzroča, da se vendar nekaj zvoka izgubi.

Med solisti je izstopil s svojim polnim zvočnim glasom basist Giulio Neri v vlogi Mejstfolesa. Podal je lepo kreacijo glavne vloge, ki bi pa je prepričljivo učinkovala, če bi jo Neri tudi igralsko temeljiteje obdelal. Glasovno pa tudi igralsko sta lepo rešili svojo nalogo Rosetta Noli kot Margherita in Simbina dall'Argine kot Elena. V ostalih vlogah so nastopili še Giuseppe Campora (Faust), Aurora Cattelan (Marta), Miro Lozzi (Wagner) in Guido Uzza (Nero).

Zelo dobro je bil uwežban zbor pod vodstvom Norberta Mole, manj pa so nas zadovoljili koreografski ploški Annette Bronzi. Scene so bile okusno pripravljene in so nudile številnemu občinstvu tudi obito očesne paze.

Ze leta 1909, še za časa »Cittalnica« so v Narodnem domu igrali opereto »Mamselle Nitouche«. Na sliki ga Janova v naslovni vlogi in Anton Požar kot Floridor

Visoko šolstvo v Jugoslaviji

Zgodovina visokega šolstva v Jugoslaviji je močno raznolika, kakor so pač bile različne prilike, v katerih so univerze nastajale in se razvijale. V Sloveniji in Hrvaški, ki sta bili v sestavi Avstro-Ogrske, je začel visokošolskega pouka povezan s protifarmacijskim delovanjem katoliške duhovščine 16. in 17. stoletja. Nadaljnji razvoj visokega šolstva pa je povezan z nastajanjem našega meščanstva, ki je moralo s tujo politično oblastjo voditi hude borbe za ustanovitev kulturnih in znanstvenih ustanov. Ta borba je bila uspešno začeta leta 1874, ko je bila v Zagrebu ustanovljena univerza, v Sloveniji pa šele ob koncu prve svetovne vojne po razpadu monarhije. V Srbiji se je visoko šolstvo postopoma razvijalo iz nižjih šol, vzporedno z razvojem gospodarskega in kulturnega življenja. Vendar je Srbija do leta 1905, prvo univerzo šele leta 1905. V Bosni in Hercegovini ter Makedoniji, ki so do začetka tega stoletja bile zapostavljene province turškega cesarstva, ni bilo pogojev za razvoj visokega šolstva. Toda kulturno življenje teh pokrajin se niti v stari Jugoslaviji ni bistveno zboljšalo. V Sarajevu je bila šele 1941. leta osnovana prva fakulteta; poljedelsko-gozdarska fakulteta, ki pa ni niti

še pričela z delom, ko ga je že prekinila vojna. Nasprotno pa je v Skopju že od leta 1920 delovala filozofska fakulteta kot poseben oddelek beograjske univerze. Ta fakulteta seveda ni bila makedonska, temveč srbska in je imela edini namen, pripomči k raznaroditvi Makedonije. Tik pred drugo svetovno vojno je bilo torej stanje visokega šolstva v Jugoslaviji naslednje. V Beogradu je delovala univerza, ki je imela 8 fakultet, razen tega sta v njeno kompetenco spadali še posebna pravna fakulteta v Subotici in filozofska fakulteta v Skopju. V Zagrebu je univerza prav tako štela 8 fakultet, med njimi tehnično, filozofsko, medicinsko, veterinarsko, poljedelsko-gozdarsko, teološko, pravno in gospodarsko fakulteto. Ljubljanska univerza je imela 5 fakultet, med katerimi je bila medicinska nepopolna. Končno je bil pred izbruhom vojne pričela z delom še agronomska fakulteta v Sarajevu. Vseh fakultet je bilo torej 23, število študentov pa je po statističnih podatkih za šolsko leto 1938-39 znašalo 17.247.

Po osvoboditvi se je s pravilno nacionalnega in socialnega vprašanja uredilo tudi vprašanje univerz. Gospodarsko in kulturno zaostali narodom Jugoslavije je bila dana polna

možnost razvoja in to tudi v pogledu visokošolskega pouka. Tako sta bili osnovni univerzi v Skopju in Sarajevu. Splošen dvig kulturnega življenja, zlasti pa velike naloge petletnega plana, pa so povzročile razmah že obstoječih visokih šol, tako da je število fakultet in seveda tudi študentov naglo dvignilo. V šolskem letu 1949-50 je bilo vseh fakultet v Jugoslaviji že 54, število študentov pa je naraslo na 52.480. Primerjava zgoraj navedenimi podatki kaže pred vojno, nam nazorno pokaže porast po osvoboditvi. S tem v zvezi pa je seveda pozastelo nujno izvesti reorganizacijo celotnega visokošolskega sistema, izločiti nekatere fakultete iz sestava univerz in osnovati namesto njih samostojne delujoče visoke šole. Ta reorganizacija je bila v celoti izvedena v Beogradu in Ljubljani, ne pa še v Zagrebu. Razen če so bile za vzgojo visokošolskega kadra v nekatere rih posebnih panogah družbene življenja osnovane posebne šole z značajem fakultete. V Tako je pričela delovati posebna na diplomatsko-novinarsko visoka šola ter visoka šola za lesno vzgojo.

Danes delujejo v Jugoslaviji visoke šole v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu in Skopju. Beograjske visoke šole šte-

jejo sedaj 20 popolnih fakultet. Če upoštevamo, da jih je pred vojno bilo samo 8, potem vidimo, da je razlika prav znatna. Med prvimi fakultetami je po osvoboditvi kot nova pričela delovati farmacevtska fakulteta, ki je bila prej samo oddelek medicine. Prav tako je že v letu 1946 osnovana na tehniki nož rudarski oddelek, strojno-elektrotehnični pa je bil razdeljen na dva. Istočasno je bila tudi filozofska fakulteta razdeljena na matematično-prirodoslovno ter filozofsko fakulteto, v sestavi univerze pa se je vključila prej samostojna ekonomska komercialna visoka šola. Ta nagli porast števila fakultet, še bolj pa ogromno naraščanje števila slušateljev, je zahteval posebno reorganizacijo, ki je bila izvedena spomladi 1949 leta, in precej spremenila strukturo visokega šolstva. Tehnika je postala samostojna visoka šola s sedmimi fakultetami, medicinska, farmacevtska in novo osnovana stomatološka fakulteta pa so se združile v samostojni Medicinski šoli. V Beogradu imamo danes torej 15 fakultet, ki ima filozofsko, prirodoslovno-matematično, pravno, ekonomsko, poljedelsko, gozdarsko, veterinarsko in bogoslovno fakulteto, samostojno medicinsko visoko šolo z medicinsko, stomatološko in farmacevtsko fakulteto, tehnično vi-

soko šolo s sedmimi fakultetami, (arhitekturna, gradbeništvu, strojna, elektrotehnična, kemična, rudarska in geološka fakulteta), visoko šolo za telesno vzgojo in diplomatsko novinarsko visoko šolo.

Univerzo v Sarajevu so zasnovali s poljedelsko-gospodarsko fakulteto, ki je pričela z delom v šolskem letu 1940-41 in z začetkom vojne bila ukinjena. Po osvoboditvi je ljudska oblast Bospe in Hercegovine takoj napovedala bo kulturni zaostlosti in pričela organizirati šolstvo. Ze jeseni 1946 je bila ustanovljena medicinska, naslednje leto pa pravna fakulteta. V istem letu je pričela z delom tudi Visoka poljedelska šola, ki so jo po potem preosnovali v poljedelsko-gozdarsko fakulteto. V lanskem šolskem letu so v Sarajevu sprejeli prve študente na arhitekturni in gradbeni oddelek tehnike, ki se bo z leti razvila v popolno tehnično fakulteto z vsemi oddelki. Letos pa sta bili osnovani kar dve fakulteti — filozofska in veterinarska. Sarajevu ima danes torej univerzo, ki ima šest fakultet in čez 1500 študentov. Če upoštevamo, da ni bilo pred vojno od vsega tega v Sarajevu ničesar, potem lahko gledamo v univerzi v Sarajevu veliko pridobitev Bosne in Hercegovine,

Prav isto velja tudi za univerzo v Skopju.

Univerza v Zagrebu je po osvoboditvi doživela še najmanjši spremembi. Tudi novi fakulteti sta bili osnovani samo dve: filozofska sta bili oddvojeni prirodoslovno-matematična in farmacevtska fakulteta, ki sta postali samostojni. V sestavi univerze pa je leta 1947 prišla ekonomsko-komercialna visoka šola, ki je bila prej samostojna ustanova. V Zagrebu deluje danes deset fakultet in to: filozofska, prirodoslovno-matematična, pravna, agronomska, poljedelsko-gozdarska, veterinarska, medicinska, farmacevtska, bogoslovna in tehnična fakulteta z osmimi oddelki, (arhitekturna, gradbeništvu, strojništvo, elektrotehnika, brodogradnja, kemija, montanistika in geodezija). Je pa univerza v Zagrebu poleg beograjske in po številu profesorjev in po številu slušateljev najmočnejša v državi, saj je bilo v letu 1949-50 na njenih fakultetah vpisanih že 15.400 študentov, a jih je sedaj še več.

Ostane nam, da spregovorimo še o slovenski univerzi. Ker je njen ustroj deloma že poznan, deloma pa je treba, da jo obdelamo posebej, bomo to storili prihodnjič.

